

СЕКЦІЯ 3 ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ СТАБІЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Валентина БИЦЬ

студентка групи Ф-42

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н. кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Петрушка О. В.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОНДІВ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

Соціальний захист населення є одним з найважливіших показників розвитку та функціонування держави у сучасному світі. Саме завдяки системі державного соціального страхування кожен громадянин може отримати гарантовані державою суспільні послуги. На сьогоднішній день особливо гостро постало питання соціального забезпечення в Україні, адже внаслідок складної економічної ситуації в країні значна частка населення потребує державної підтримки. Проблема виникає у фінансовому забезпеченні фондів соціального страхування через брак фінансових ресурсів, що унеможливує здійснення всіх необхідних заходів у сфері соціального захисту населення.

В структурі фінансового забезпечення державних фондів соціального страхування питому вагу займає єдиний соціальний внесок, який у свою чергу розподіляється між трьома фондами: Фондом загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття, Фондом соціального страхування України та Пенсійним фонд України. Левова частка єдиного соціального внеску, а саме 85,6215% припадає на Пенсійний фонд, 9,1472% - на Фонд соціального страхування і лише 5,2313% - на Фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття. Така нерівномірність розподілу пояснюється тим, що у Пенсійного фонду значно більша кількість одержувачів виплат, ніж у інших фондів.

Варто зазначити, що до доходів фондів соціального страхування належать також фінансові санкції, штрафи, пені, а також благодійні і добровільні внески, проте їх величина є незначною та суттєво не впливає на величину доходів вище зазначених фондів.

До доходів фондів соціального страхування згідно законодавства належать також доходи від розміщення тимчасово вільних коштів. На нашу думку, цей вид надходжень на сьогодні є неактуальним для фондів соціального страхування України у зв'язку з тим, що дефіцит бюджетів зазначених фондів щороку зростає, що унеможливує існування тимчасово вільних коштів.

Дефіцит фінансових ресурсів фондів покривається за рахунок коштів державного бюджету, що посилює тиск на бюджетну систему. Тобто кошти, які могли б бути спрямовані на розвиток пріоритетних галузей країни, інноваційної чи інвестиційної діяльності, використовуються для покриття поточних видатків фондів загальнообов'язкового соціального страхування.

Обсяг коштів Державного бюджету України, що спрямовувалися до бюджету Пенсійного фонду на покриття його дефіциту у 2017 році становив 133,5 млрд. грн. [1], тобто практично половина видатків фінансуються за кошти державного бюджету. Фонд соціального страхування і Фонд загальнообов'язкового соціального страхування на випадок безробіття практично на 100% забезпечують себе фінансовими ресурсами, а незначний дефіцит покривається за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку. Причиною фактичної відсутності дефіцитів у зазначених бюджетах фондів є значне скорочення сум фінансових виплат і допомог.

Вагомою причиною дефіциту фондів соціального страхування в Україні є, по-перше, велика частка тіньового сектору економіки, внаслідок чого бюджети цих органів недоотримують фінансові ресурси у необхідних розмірах. Сьогодні спостерігається різка деформація розподільчих відносин, з'явилась можливість отримання страхових послуг без участі у формуванні фінансової основи соціального страхування. Внаслідок цього, порушується один із базових принципів страхування «внесок – виплата», а фінансова система недоотримує законодавчо закріплених ресурсів [2, с.60].

Вважаємо, що негативний вплив на фінансове забезпечення фондів соціального страхування мала відміна диференційованих ставок єдиного соціального внеску за ступенем ризику галузей економіки та встановлення єдиної ставки для всіх платників. З одного боку зменшився тиск на платників, а з іншого – збільшився тиск на державний бюджет, за кошти якого змушені покриватися дефіцити бюджетів фондів.

Тому, проаналізувавши європейські моделі соціального захисту можна запропонувати формування накопичувальної державної системи соціального забезпечення гібридного характеру за зразком Німеччини із адаптацією до вітчизняних умов, де кожному працюючому пропонується надати індивідуальний страховий номер, який одночасно буде і номером його страхового рахунку. Таким чином, особа матиме змогу стежити за формуванням її особистого страхового накопичення. Також необхідно надати право вибору особам переходити на таку систему, чи залишатись на існуючій [3, с.204].

Така система фінансового забезпечення буде мати позитивний ефект у тому плані, що кожен громадянин зможе витратити кошти з цього рахунку в межах їх наявності на свої потреби. Наприклад, при тимчасовій втраті працездатності ці кошти можуть бути використані для забезпечення належного життєвого рівня на визначений листком непрацездатності термін та ін. Розвиток такого типу соціального страхування дозволить підвищити рівень довіри населення до фондів загальнообов'язкового соціального страхування та стимулювати накопичення внесків до цих фондів, що дозволить підвищити їх фінансову спроможність.

Література:

1. Звіт Пенсійного фонду України за 2017 р. URL:https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2018/04/block_03-149_budget-2017.pdf (дата звернення: 05.11.18).
2. Петрушка О. В., Шулюк Б. С. Проблеми соціального страхування та напрями його модернізації в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. №11/3. С. 59-61.
3. Железняк О. В. Проблема впровадження європейських моделей фінансового забезпечення фондів соціального страхування. *Економічний вісник університету*. 2017. №35/1. С. 200-205.